

21. Майстер І. Вина як умова компенсації моральної шкоди, завданої особистим немайновим правам фізичної особи. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2014. № 4. С. 120–127.

22. Рішення Святошинського районного суду м. Києва в справі № 2–1120/11 від 21 червня 2012 р. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/25273028>.

23. Рішення Оболонського районного суду м. Києва в справі № 756/17125/13 від 18 березня 2014 р. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/38009166>.

УДК 351.72

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

COMPARATIVE AND LEGAL ANALYSIS OF THE STATE REGULATION OF MARKET OF SECURITIES OF FOREIGN COUNTRIES

Маланчук Т.В., к.ю.н., доцент кафедри міжнародного, європейського права та цивільно-правових дисциплін
Сумський державний університет

Голодна А.С., студентка
Сумський державний університет

У статті досліджено державне регулювання ринку цінних паперів. Проаналізовано положення законодавства зарубіжних країн. Проводиться порівняльно-правове дослідження нормативно-правової бази України та зарубіжних країн. Вивчено теоретичні аспекти регулювання ринку цінних паперів. Акцентовано увагу на сучасних завданнях державного регулювання ринку цінних паперів.

Ключові слова: держава, фондовий ринок, державне регулювання, цінні папери, діяльність на фондовому ринку.

В статье исследовано государственное регулирование рынка ценных бумаг. Проанализированы положения законодательства зарубежных стран. Проводится сравнительно-правовое исследование нормативно-правовой базы Украины и зарубежных стран. Изучены теоретические аспекты регулирования рынка ценных бумаг. Акцентировано внимание на современных задачах государственного регулирования рынка ценных бумаг.

Ключевые слова: государство, фондовый рынок, государственное регулирование, ценные бумаги, деятельность на фондовом рынке.

Procurement of marketable securities in Ukraine is very difficult. It is interesting to note that in such a system of market-like relations, as a matter of principle, with price traders. We did not have a complete market for the market yet, and we have made a lot of work, which is due to the state of regulation, control and control of the market. It is necessary to ensure that the introduction of regulations in the management of the economic enterprises of the federal market in the Ukrainian market is ancestral. Today, the National Commission on Securities and Stock Market is not sufficiently independent and independent in its activities, therefore it is important to compare, borrow and take foreign experience of the leading countries of the world. State regulation of the securities market is explored. Analyzed provisions of the legislation of foreign countries. A comparative legal study of the regulatory framework of Ukraine and foreign countries was carried out. The theoretical aspects of regulation of the securities market are explored. The attention is focused on modern problems of state regulation of the securities market.

At the same time, we are aware of the discrepancy between the scattered aviators and the level of the icing of the projection by means of the output of the complex observation, which would give rise to the problem of probability. The paper provides recommendations and proposals for the improvement of state regulation and financial control of the Ukrainian market, besides, the work is aimed at comparing and analyzing the state regulation of the securities market in Ukraine and foreign countries.

Key words: state, stock market, state regulation, securities, activity in the stock market.

Процеси ринкових реформ у суверенній Україні проходять дуже складно. Особливо це помітно в такій галузі ринкових відносин, як операції з цінними паперами. На фондовому ринку ще не повністю склалися традиції і правила роботи, відсутня досконала система державного регулювання, контролю та управління ринком. Тому необхідність унесення коректив в управління економічними процесами формування фондового ринку України є досить актуальною. Сьогодні Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку є недостатньо самостійною й незалежною в діяльності, тому важливо порівнювати, запозичувати та переймати іноземний досвід провідних країн світу.

Дослідженням державного регулювання ринку цінних паперів займалися такі вчені, як О. Близнюк, Н. Гребеник, С. Джанков, О. Калюга, О. Кіреєв, С. Клессенс, Д. Клінггемель, Ю. Раделицький, М. Шаповалов, І. Шевчук та інші. Незважаючи на значну кількість наукових праць із теми дослідження, багато питань, присвячених державному регулюванню ринку цінних паперів,

залишилися невисвітленими, необґрунтованими чи мають спірний характер.

За всієї значущості напрацювання зазначених авторів на наявному рівні розроблення проблем поки що відсутні комплексні розробки, які б повністю розкрили цю проблематику. У роботі надані рекомендації та пропозиції щодо покращення державного регулювання й контролю фондового ринку України, крім того, робота спрямована на порівняння й аналіз державного регулювання ринку цінних паперів в Україні та зарубіжних країнах.

Головною метою роботи є аналіз відносин, що виникають у сфері державного регулювання ринку цінних паперів в Україні й порівняння з досвідом такого регулювання в провідних країнах світу.

Перші закони у сфері ринку цінних паперів почали з'являтися в країнах Європи на межі XIX–XX ст., хоча цілісна система державного регулювання ринку цінних паперів у країнах Західної Європи з'явилася тільки після Другої світової війни. Натепер в Україні триває активний процес розвитку ринку цінних паперів, формування

його інфраструктури. Успіх цих процесів безпосередньо залежить від створення необхідної правової бази в цій сфері. Створення належної правової бази для ефективного регулювання ринку цінних паперів України потребує врахування відомих загальносвітових принципів і стандартів функціонування фондового ринку.

Загалом регулювання ринку цінних паперів у більшості країн світу має два види: саморегулювання професійних учасників і державне регулювання. Першим історично з'явилося саморегулювання, а саме державне регулювання почало розвиватися та використовуватися пізніше.

Наприкінці XIX – на початку XX ст. у Франції прийняті закони про компанії, які регулювали не тільки відносини всередині компанії (в акціонерних товариствах), а й відносини з акціонерами, а в Німеччині розробили закони, які стосувалися роботи фондових бірж [1].

У Франції Комісія з біржових операцій є основним органом, завданням якої є захист інтересів інвесторів. Вона утворена в 1967 р., а керують зараз нею особи, що призначаються обома палатами парламенту, Економічною та соціальною радою, Банком Франції.

У Німеччині з прийняттям у 1994 р. Закону про торгівлю цінними паперами створене Федеральне відомство з цінних паперів, що, згідно із Законом про інтегрований нагляд за фінансовими послугами від 1 травня 2002 р., включене до нового наглядового органу – Федерального відомства з нагляду за інститутами фінансових послуг. Нині обидва органи здійснюють регулювальну діяльність [2, с. 23].

В Іспанії основним органом, що регулює фондовий ринок, є Національна комісія з фондового ринку. Цей орган є незалежним державним органом, який контролює діяльність емітентів і професійних учасників фондового ринку. Комісія реєструє компанії із цінних паперів, інститути спільного інвестування й управляючих портфелями цінних паперів.

Крім того, існують суттєві відмінності між американською та європейською моделями фондового ринку, зокрема, у сфері державного регулювання й контролю.

Американська модель є змішаною (розподіленою), а Європейська (Німецька) – із централізованою системою та законодавчо закріплена. Також в американській моделі реєстратори здійснюють ведення реєстрів і перебувають на першому рівні системи обліку прав на цінні папери, а в європейській моделі реєстраторів у вживаному сенсі не існує. Суттєвою також є відмінність щодо рівня державного регулювання. В американській моделі наявне жорстке регулювання, нагляд і контроль за поведінкою учасників операцій з цінними паперами з боку держави. Щодо європейської моделі, то наглядові функції виконує держава й суб'єкти федерації [3].

Якщо брати до уваги Україну, то, на думку науковців О. Близнюк та І. Шевчук, механізм державного регулювання фондового ринку можна подати у вигляді сукупності трьох факторів, а саме:

1) нормативно-правове забезпечення, яке включає законодавчі й нормативні акти загальнодержавного та місцевого значення;

2) система органів та інституцій державного управління й регулювання;

3) економічні важелі та фінансово-кредитні інструменти впливу держави на діяльність фондового ринку [4, с. 108–109].

Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» прийнятий ще в 1996 р., є головним нормативно-правовим актом, що регламентує державне регулювання фондового ринку в Україні. Відповідно до нього, державне регулювання ринку цінних паперів – це здійснення державою комплексних заходів щодо впорядкування, контролю, нагляду за ринком

цінних паперів і їх похідних і запобігання зловживанням і порушенням у цій сфері [5].

В Україні створено спеціальний державний орган – Національну комісію із цінних паперів і фондового ринку (далі – НКЦПФР) з метою забезпечення єдиної державної політики в цій сфері.

Згідно з Положенням про Національну комісію із цінних паперів і фондового ринку, НКЦПФР здійснює державне регулювання фондового ринку шляхом формування та забезпечення реалізації єдиної державної політики щодо розвитку й функціонування ринку цінних паперів і похідних (деривативів) в Україні, адаптування національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів; координування діяльності державних органів щодо функціонування в Україні ринку цінних паперів і деривативів; здійснення державного регулювання та контролю за емісією й обігом цінних паперів і похідних (деривативів) на території України; захист прав інвесторів шляхом уживання заходів щодо запобігання порушенням і припинення порушень законодавства на ринку цінних паперів і законодавства про акціонерні товариства, застосування санкцій за порушення законодавства в межах своїх повноважень; сприяння розвитку ринку цінних паперів і похідних (деривативів); узагальнення практики застосування законодавства України з питань емісії (випуску) та обігу цінних паперів в Україні, розроблення пропозицій щодо його вдосконалення; здійснення державного регулювання й контролю у сфері спільного інвестування; здійснення в межах компетенції державного регулювання й контролю у сфері накопичувального пенсійного забезпечення; здійснення в межах компетенції державного регулювання й нагляду у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму; здійснення в межах компетенції заходів щодо запобігання й протидії корупції; здійснення в межах повноважень, визначених законодавством, нагляду на консолідованій і субконсолідованій основі за небанківськими фінансовими групами та їх підгрупами [6].

Проте не варто забувати, що посилене державне регулювання характерне для країн соціалістичного напрямку розвитку економіки, а для країн із розвинутою ринковою економікою таке регулювання в основному зводиться до законодавчого регулювання, тому необхідно чітко регламентувати діяльність НКЦПФР нормативно-правовими актами, надати їй більшої самостійності й незалежності в діяльності, як це видно з практики провідних країн світу.

На нашу думку, задля підвищення ефективності державного регулювання й контролю фондового ринку України необхідно:

- поєднати цивільно-правовий і публічно-правовий методи регулювання відносин між державою та учасниками фондового ринку залежно від характеру цих відносин і їх суб'єктів;
- державне регулювання фондового ринку має бути виконане шляхом прямого регулювання цього ринку нормами закону;
- підвищити рівень незалежності НКЦПФР з метою унеможливлення будь-якого прямого чи опосередкованого впливу на її діяльність, зокрема, шляхом надання їй правового статусу, аналогічного до статусу Національного банку України;
- підтримувати належний рівень конкуренції, запобігати використанню «тіньових» і незаконних схем.

Ураховуючи вищевикладене, можна стверджувати, що держава має сприяти встановленню й розвитку ефективної і стабільної системи платежів для обслуговування угод щодо цінних паперів, доступу на фондовий ринок емітентів незалежно від їх розміру і стартових фінансових можливостей. Усі ці заходи сприятимуть розвитку й підвищенню ефективності функціонування сучасного фондового ринку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Клессенс С., Джанков С., Клінггелль Д. Фондові ринки у країнах з перехідною економікою. Україна. *Фінансовий сектор: нова стратегія реформ*: матеріали Міжнародної конференції. Київ, 2000. 275 с.
2. Питання функціонування та вдосконалення інфраструктури фондового ринку України: Інформаційно-аналітичні матеріали / за ред. к. е. н. О. Кіреєва, к. е. н. М. Шаповалової, к. е. н. Н. Гребеник. Київ: Центр наукових досліджень НБУ, 2005. 132 с.
3. Петров В.С. Вдосконалення депозитарного обліку прав на цінні папери в РФ: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.10 / Московський державний університет економіки, статистики і математики. Москва, 2009. С. 109.
4. Близнюк О., Шевчук І. Роль державного регулювання в механізмі розвитку фондового ринку України. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2012. Вип. 1 (2). С. 107–114.
5. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>.
6. Положення про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку: Указ Президента України від 23 листопада 2011 р. № 1063/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1063/2011>.

УДК 347.952

ЗНЯТТЯ АРЕШТУ З МАЙНА БОРЖНИКА ПІД ЧАС ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ СТОСОВНО СУБ'ЄКТНОГО СКЛАДУ УЧАСНИКІВ СПРАВ

DISCHARGE OF ARREST FROM THE DEBTOR'S PROPERTY AT THE TIME OF THE EXECUTIVE PROCEDURE: ACTUAL PROBLEMS OF JUDICIAL PRACTICE ON THE SUBJECT-MATTER OF PARTICIPANTS OF THE CASE

Сібільов Д.М., к.ю.н., доцент кафедри цивільного процесу
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Стаття присвячена дослідженню актуальних проблем судової практики щодо зняття арешту з майна боржника у виконавчому провадженні. Розглядаються питання участі зацікавлених суб'єктів у таких справах. Звертається увага на недоліки судової практики, неправильне визначення процесуального статусу таких учасників справ, як державні чи приватні виконавці, необхідність притягнення суб'єктів, що займаються реалізацією арештованого майна, в деяких справах, а також осіб, які придбали арештоване майно або яким воно було передане. Належне визначення зацікавлених суб'єктів у таких справах, їх притягнення до участі у цивільному процесі у належному процесуальному статусі безпосередньо пов'язане з ефективним виконанням своїх правосудних функцій судовою владою та реалізацією права на справедливий суд.

Ключові слова: виконавче провадження, арешт майна боржника, позов про зняття арешту, учасники справи, добросовісний набувач.

Статья посвящена исследованию актуальных проблем судебной практики относительно снятия ареста с имущества должника в исполнительном производстве. Рассматриваются вопросы участия заинтересованных субъектов по таким делам. Обращается внимание на недостатки судебной практики, неправильное определение процессуального статуса таких участников дел, как государственные и частные исполнители, необходимость привлечения субъектов, занимающихся реализацией арестованного имущества, по некоторым делам, а также лиц, которые приобрели арестованное имущество либо которым оно было передано. Надлежащее определение заинтересованных субъектов по таким делам, их привлечение к участию в гражданском процессе в надлежащем процессуальном статусе непосредственно связано с эффективным исполнением своих правосудных функций судебной властью и реализацией права на справедливый суд.

Ключевые слова: исполнительное производство, арест имущества должника, иск о снятии ареста, участники дела, добросовестный приобретатель.

Execution, as a system of procedures for enforcement of court decisions and decisions of other bodies, provides for the seizure of property of the debtor as a means that limits the possibility of alienation of property by the debtor for the purpose of its further realization in the manner prescribed by law.

The article is devoted to the study of actual problems of judicial practice regarding the removal of arrest from the property of the debtor in the executive proceedings. Consideration is given to the participation of stakeholders in such cases. Attention is drawn to the shortcomings of judicial practice, the incorrect determination of the procedural status of such participants in affairs as public and private executors, the need to involve the entities involved in the sale of seized property in some cases, as well as persons who acquired the seized property or to whom it was transferred.

It should be noted that the composition of the parties to such disputes, the distribution of procedural functions between them, raises substantial remarks, since they do not reflect the actual relationship between the plaintiff and the participants in the enforcement proceedings.

Proper identification of interested parties in such cases, their involvement in civil proceedings in due process of law is directly related to the effective performance of their judicial functions by the judiciary and the realization of the right to a fair trial.

Thus, it can be concluded that the case law on the arrest of property should be largely reformatted as regards the circle of participants in these cases and their procedural status.

Key words: executive procedure, arrest of the property of the debtor, claim for the removal of the arrest, participants in the case, bona fide purchaser.

Виконавче провадження як система процедур, спрямованих на виконання рішень судів і рішень інших органів і посадових осіб, передбачає застосування арешту майна боржника як засобу, що обмежує можливість відчуження майна боржником із метою його подальшої реалізації у спосіб, передбачений законом.

Згідно з ч. 1 ст. 48 Закону України «Про виконавче провадження» звернення стягнення на майно боржника полягає в його арешті, вилученні (списанні коштів із рахунків) і примусовій реалізації [1]. За ст. 56 цього ж Закону арешт майна (коштів) боржника застосовується для забезпечення реального виконання рішення. Арешт на майно (кошти)